

Becker Vendel a tanítóképzésről

A két világháború közötti időszak egyik legfontosabb oktatásügyi problémája a tanítóképzés megreformálása volt, erre a korabeli európai törekvések is ösztökéltek, de az a tény is, hogy hazánkban már a XX. sz. elején felmerült a gondolat, hogy legyen akadémiai szintű a tanítóképzés: a négyéves tanítóképzőre kétéves akadémia épüljön.

Az említett korszakban a tanítóképzésről több rendelkezés született. Egy 1920-ban megjelent rendelet a képzési időt fokozatosan 6 osztályossá kívánta tenni. 1923-ban új rendelet jelent meg (1923. évi 81.896. VI. sz.), amely a tanítóképző tanulmányi idejét 5 évben határozta meg. Az 1938. XIV. tc. létrehozta a 4 középiskolára épült liceumot. A liceumok egy része mellett kétéves tanítóképző akadémiákat akartak létesíteni, melyek pedagógiai, pszichológiai és módszertani képzéssel egészítették volna ki a liceumban szerzett általános műveltséget. A háború miatt a tanítóképző akadémiák nem jöttek létre. [1]

A tanítóképzés kutatásával foglalkozó szakemberek közül országos szinten is kiemelkedik dr. Becker Vendel (1878—1957), aki tudományos munkásságában szinte csak a tanítóság problémáival foglalkozott. Nézeteit 1932-ben így fogalmazta meg: „A tanítóképzés legfőbb célkitűzése az, hogy a leendő tanítót képessé kell tenni az elemi népiskola növendékeivel, a serdülő ifjúsággal, valamint a felnőttekkel való bánásmódra, továbbá arra, hogy mint jellemileg szilárd egyén, megvalósítsa a képzési folyamat alatt elhintett eszméket.” [2] A 6 évfolyamú tanítóképzésben látta a jövő útját, a III. Egyetemes Tanügyi Kongresszus egyébként ezt az álláspontot fogadta el. A IV. osztály után érettségét kívánt a tanítóképzőben, mely jogosít főiskolai és egyetemi tanulmányokra. Nagyon fontosnak tartotta a szociológia oktatását, hogy az ifjú tanítók tudjanak boldogulni a társadalomban. Becker szerint az iskola előcsarnoka a templom, így a pap és a tanító nevelőmunkája nem térhet el egymástól. Olyan iskolát kívánt, ahol a pap és tanító együtt tanul, közösen hallgatják a pedagógiai, szociológiai és közgazdasági stúdiumokat.

Becker Vendel a Bánát szülötte, mely a régi Magyarország egyik legérdekesebb vidéke volt. Temesvárott érettségizett 1898-ban. Itt, valamint Aradon szerzett hittanári képesítést. 1919—1946-ig a Szegedi Királyi Katolikus Tanítóképző tanára, majd vezetője. [3]

Az első fontos tudományos munkája a szeretett várossal, Temesvárral foglalkozik. A könyv címe: „Temesvár kultúrgeográfiai hatása a Délvidékre.” [4]

Becker Vendel másik jelentős műve „A tanítóképzés reformja” című munkája, melynek alcíme: „Tanítóképzés, papnevelés” [5]. A szerző kifejti, hogy nem ért egyet az olyan tervvel, mely azt indítványozná, hogy a középiskolai érettségi vizsgára épüljön a tanítóképzés két évfolyama.

Mai megfigyelések is azt bizonyítják, hogy azok a diákok, akik középiskolás korukban nevelési alapismeretek fakultációs tantárgyat tanultak, jobban megállják a helyüket a pedagógusképző intézetekben, mint társaik, akik nem ismerkedtek meg a pedagógia, pszichológia és a szociológia alapjaival.

Becker Vendel főbb javaslatait a következőkben foglalhatjuk össze, melyeket papi és pedagógusi szempontok egyaránt motiváltak:

1. A tanítóképző-intézet kéttagozatú szakiskola. Alsó tagozata négy évfolyamú,

mely a nyolcosztályú népiskola nyolcadik vagy a középfokú iskolák IV. osztályából toborozza növendékeit.

2. Az alsó tagozat IV. osztályú tanulói tanítóképző-intézeti érettségi vizsgákat tesznek magyar nyelv- és irodalomból, történelemből, matematikából és valamely élő idegen nyelvből (német, olasz, francia, angol). Ez az érettségi vizsgát egyenlő értékű a középiskolai érettségi vizsgával, melynek sikeres letétele az egyetemi és főiskolai tanulmányokra jogosít.

3. A felső tagozat két évfolyamból áll, és főiskolai jellege van.

4. Oklevelet a tanítójelölt csak tanítói szakvizsga alapján nyerhet.

Mi legyen a tanítóképzés felső tagozatának belső tartalma? Ezt így fogalmazta meg a szerző: „A tanítóképzés legtömörebb célkitűzése az, hogy a leendő tanítót képessé kell tenni az elemi népiskola növendékeivel, a serdülő ifjúsággal, valamint a felnőttekkel való bánásmódra, továbbá arra, hogy mint jellemileg szilárd egyén megvalósítsa a képzési folyamat alatt elhintett eszméket.”

A pedagógiai tárgyak tantervéről a következőket írja Becker: „A nevelés és tanítás elméletének előadását az alsó tagozatban a test- és lélektan tanítása alapozza meg. E tárgyakat a felső tagozatban az alkalmazott lélektan előadása tetőzné be, mely a gyermekek lélektanán kívül a serdülő ifjúság és a felnőttek lélektanát is felölelné. A nevelés és tanítás elméletét teljessé tenné a rendszeres gyermektanulmányozás, a nevelés és tanítás történelmének, az iskolaszervezettannak és népiskolai adminisztrációnak behatóbb tanulmányozása, a pedagógiai olvasmányok magyarázata és végül: a három csoportra osztott (nyolcosztályú) gyakorlóiskolában folytatott tanítási gyakorlat... A tanítóképesítéssel mindenkor párhuzamosan kell haladnia a hitoktatásra, a kántori teendők végzésére, a leventeoktatásra, iskolán kívüli népművelésre és a gazdasági oktatás sikeres vezetésére való képesítésnek... A tanítójelölt sikeres hitoktatására az alsó tagozatban a hit- és erkölcs tanítása készít elő. Ezt betetőzi a felső tagozat hitvédelmi és hitelemzéstani képzés. Teljessé tenné az előkészítést az egyházi énekek tanítására és a papnélküli istentisztelet megtartására való képesítés...” [6]

A fentiekből látható, hogy Becker Vendel a két világháború közötti korszak társadalmának megfelelő szellemben, az adott kor társadalmi szükségleteinek megfelelően kívánja átalakítani a tanítóképzést. A gyakorlatiasságra, a praktikumra nevelés más területre is kiterjed. A gyökerek Tessedik munkásságához nyúlnak vissza. Becker Vendel korszerű mező- és kertgazdasági ismeretekkel, gyakorlattal kívánja felvértezni a tanítójelölteket, be akarja vezetni őket a szövetkezeti életbe (ne a szovjet modellt gondoljunk).

Külön gondot fordított a szerző a tanítónőképzésre. A tanítónőjelölt a tanítóképzés összes tárgyát tanulná a leventeoktatás és kántorképzés kivételével. A tanítónő feladataihoz tartozik az anyáknak a gyermekápolás és gyermeknevelés terén való felvilágosítása, továbbá a serdülő lányokkal és felnőtt nőkkel való foglalkozás, mesedélutánok megrendezése, háztartási és kertészeti ismeretek tanítása és gyakoroltatása.

Mint említettük, katolikus tanítóképzésről van szó. A katolikus iskolák tanítóit helyileg a hitközségek lelkipásztorai ellenőrizték. A hittudományi képzés az iskolák szakszerű pedagógiai ellenőrzésére azonban nem készített fel, ezért Becker Vendel azt javasolta, hogy a papnevelést és a tanítóképzést közelíteni kell egymáshoz. Fontosnak tartotta azt is a szerző, hogy a pap és a tanító rendelkezék azzal a közigazgatási és közjogi tudással, amellyel a falu jegyzője rendelkezik, de az is lényeges, hogy az orvoson kívül a lelkipásztornak és a tanítónak is beható egészségügyi és közegészségügyi ismeretei legyenek.

Becker Vendel dicséri a kalocsai papnevelőt, és példáját követésre javasolja más intézmények számára is: „Itt a teológusok végigveszik elméletben és gyakorlatban a

képezdek pedagógiai anyagát, minden elemiiskolai tárgy módszertanával megismerkednek és fellépnek gyakorlati tanításokban . . .”

Becker Vendelt mint a magyar neveléstörténet kiemelkedő egyéniségeit, rendkívül izgatta az a kérdés, hogy a falun élő emberek korszerű műveltséghez jutnak-e, olyan műveltséget kapnak-e, amelyből meg lehet élni. Rengeteg ötlete volt ezzel kapcsolatban is. Több publikációja jelent meg a gazdasági képzésről: „Az alsófokú gazdasági szakoktatás problémája és a Szegeden felállítandó gazdasági szaktanítóképző főiskola.” [7] „A gazdasági népoktatás és a nemzet jövője.” [8] Kezdeményezésére Szatymazon gazdasági népiskola, Szarvason gazdasági szaktanítóképző létesült.

Nagy sikert aratott a Szent István Akadémia I. osztályának 1942. október 2-án tartott felolvasó ülésén, előadása nyomtatásban is megjelent. Munkájában mint katolikus pedagógus, megfontolás tárgyává tette a katolikus néptanítók illetményrendezését. Ezt a népoktatási alaptörvény alapján tette, mert 1868 óta a katolikus népiskola és különösen a katolikus tanítók és tanítónők illetményeinek alakulása a községi, állami és a hitfelekezeti pedagógusok illetményügyeinek változásaival azonos kapcsolatban állt. Becker Vendel dolgozatában kimutatta, hogy a katolikus tanítók és tanítónők egyenlő illetményekre jogosultak, és az adóalanyok az országos Népipiskolai Adókulcs arányában egyenlő mértékben járultak hozzá a keresztény nemzeti népiskolák fenntartásához. [9]

1947-ben két értékes könyve jelent meg Becker Vendelnek: „A mezőgazdasági szakoktatás országos megszervezése („Kertmagyarországnak megvalósítása” alcímmel)” [10] és „A katolikus iskolaügy a demokratikus Magyarországon”. [11] E két könyve is konkrét javaslatokat tartalmaz az 1945 után kialakult új helyzetben.

Becker Vendel munkássága a ma számára különösen érdekes, hiszen oktatásügyünk forrongásban van, iskolarendszerünk át fog alakulni, a „Kertmagyarország” újból célkitűzéssé fog válni.

Az érdeklődő olvasónak figyelmébe ajánljuk a „Fejezetek a pedagógusképzés történetéből III.” kötet értékes tanulmányait is Becker Vendel művei mellett.

Tanulmányunkat fejezzük be dr. Szörényi József, nyugalmazott főiskolai tanár gondolataival, aki így emlékezett vissza volt főnökére, kollégájára: „A nevelési szándék nála sohasem jutott kifejezésre, hiszen az sokszor inkább gát. Az erkölcsi értékeket nem nagy szavakkal közvetítette. Bízott a példa hatásában és a meghonosított szokásokkal való azonosulásban. Nevelői tevékenysége mintegy azt sugallta, hogy a nevelési eljárások csak az igazi nevelői személyiség által válnak hatásossá és elfogadhatóvá.” [12]

FORRÁSOK, IRODALOM

- [1] A nevelés története. Szerkesztette: dr. Tóth Gábor. Tankönyvkiadó, Budapest, 1984., III. kötet, 666. l.
- [2] *Becker Vendel: A tanítóképzés reformja.* Szegedi Új Nemzedék Lapvállalat Rt. 1932.
- [3] *Gácsér József—Végbné Boronkai Andrea: A Szegedi Királyi Katolikus Tanítóképző rövid története.* In.: „Fejezetek a pedagógusképzés történetéből, III. Szerkesztette: Micheller Magdolna. Szeged, 1990.
- [4] *Becker Vendel: Temesvár kultúrgeográfiai hatása a Délvidékre.* A Szent István Társulat Bizománya. Szeged. (Év nélkül.)
- [5] *Becker Vendel: A tanítóképzés reformja.* Szegedi Új Nemzedék Lapvállalat Rt. Nyomdája, 1932.
- [6] Uo. 19—24. l.
- [7] *Becker Vendel: Az alsó fokú gazdasági szakoktatás problémája és a Szegeden felállítandó „Gazdasági Szaktanítóképző Főiskola”.* Szegedi Új Nemzedék Lapvállalat Rt. Nyomdája. (Év nélkül.)
- [8] *Becker Vendel: A gazdasági népoktatás és a nemzet jövője.* Szegedi Új Nemzedék Lapvállalat Rt., Szeged, 1939.

- [9] *Becker Vendel*: A keresztény nemzeti népiskolák jövő alakulása. Budapest, Stephaneum Nyomda, 1943.
- [10] *Becker Vendel*: A mezőgazdasági szakoktatás országos megszervezése. Szeged, 1947.
- [11] *Becker Vendel*: A katolikus iskolaügy Magyarországon. Szent Gellért Nyomda. Szeged, 1947.
- [12] *Szörényi József*: Visszaemlékezés Becker Vendelre. In.: Fejezetek a pedagógusképzés történetéből, III. (már idézett mű), 180—183. l.
- [13] Az előbb említett kötetből a szegedi tanítóképző története iránt érdeklődő olvasónak figyelmébe ajánljuk még *Huszka László*: „A Szegedi Tanítóképző első negyedszázada (1842—1867)” című tanulmányát is 90—171. l.), mely a 12. jegyzetben jelzett könyvben jelent meg.

ISKOLÁINK, TANÁRAINK FIGYELMÉBE AJÁNLUK!

Takács Gábor—Takács Gáborné: Matematikai kondicionáló 5—8. osztály számára és a hozzá tartozó *Tanári kézikönyv* 1991. év végén jelent meg.

A *Matematikai kondicionáló 5—8. osztály* az általános iskolák felső tagozatos tanulói számára készült, több mint 1200 feladatot tartalmaz, matematikai gyakoroltató stílusban, színes ábrákkal, esztétikus kivitelben.

A feladatok között szerepelnek ismerethiányok miatt szükséges *ismeretpótló*, egyes ismeretekben bizonytalan tanulók *megerősítését célzó*, alkalmazásban járatanok számára *gyakorlást biztosító*, az önállótlanabbak részére *tanulási módszereket alakító*, a tehetségesebbek részére *továbbfejlesztő hatást biztosító* változatok.

A feladatok egy része korrekciós célú differenciált foglalkoztatásra is felhasználható, mert ezek segítenek felderíteni a gondolkodási nehézségek forrásait.

A szóban forgó kiadványt nemcsak tanároknak, hanem elsősorban *gyermeknek és szülőknek ajánljuk*, hiszen az *otthoni tanulás*hoz is segítséget nyújt. Játékosan fejleszti a gondolkodást, a logikai elemzőkészséget. A jelenlegi oktatásunkban éppen a gyakorlásra nincs mód, és ezt a hiányosságot szüntetné meg a könyv.

A *Tanári kézikönyv* tartalmazza a szerzők javaslatait, megjegyzéseit, megoldásait a tankönyvi feladatokhoz, az otthoni, egyéni gyakorlás szervezéséhez.

A *Matematikai kondicionáló ára: 370,— Ft*, a *Tanári kézikönyv* a matematikai kondicionálóhoz *ára: 350,— Ft*. A kötetek *könyvesbolti forgalomba nem kerülnek*, a Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Intézetnél (9002 Győr, Pf.: 67.) rendelhetők meg, Gerencsér Istvánné kiadványfelelősnél.